

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษา

**The Participative Leadership of School Administrators Effecting the
Operation of Student Care and Support System of Schools Under
the Office of Buengkan Secondary Educational Service Area**

กชพร นาคทัศน์ และ พนายุทธ เชยบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Kodchaporn Nakthat and Panayuth Choeybal

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: poit5936pp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) ศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และ 5) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 302 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .938 และ .931

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด
2. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กัน

* วันที่รับบทความ: 3 มิถุนายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 มิถุนายน 2565

Received: June 3, 2022; Revised: June 19, 2022; Accepted: June 20, 2022

5. สมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ได้ อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.80

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม; การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

Abstracts

The purposes of this research were to 1) study the components and indicators of participative leadership of school administrators, 2) study the participative leadership of school administrators, 3) study the operation of student care and support system of school, 4) study the relationship between participative leadership of school administrators and the operation of student care and support system of school, and 5) create a predictive equation of the participative leadership of school administrators and operation of student care and support system of schools under the office of buengkan secondary educational service area. The samples were 302 teachers. They came from stratified random sampling. The instrument was 5 rating-scales. Questionnaire with the and .938 and .931 reliability.

The results of the research showed that

1. The components of participative leadership of school administrators had 5 components and 36 indicators.

2. The participative leadership of school administrators under the Office of Buengkan Secondary Educational Service Area, was at in the high level.

3. The operation of student care and support system of school under the Office of Buengkan Secondary Educational Service Area, was at in the high level.

4. The participative leadership of school administrators and the operation of student care and support system of school under the Office of Buengkan Secondary Educational Service Area, they had a relationship.

5. The forecasting equation for the operation of student care and support system of schools under the Office of Buengkan Secondary Educational Service Area, by using participative leadership of school administrators as a predictive variable 73.80 percent power.

Keywords: Participative Leadership; Operation Of Student Care And Support System; Buengkan Secondary Educational Service Area

บทนำ

ในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสภาพสังคม วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ขาดประสบการณ์ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเร็วก้าวหน้าทางสังคม ขาดการดูแลเอาใจใส่ ของครอบครัว จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามมา ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรง ยาเสพติด

อาชญากรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 1-5) การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนแล้ว การป้องกันการช่วยเหลือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ก็ยังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการพัฒนาอีกด้วย (อัญชลียา ยอดมัน, 2560 : 24) ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและอื่นๆ (ธงชัย ทองมา, 2558 : 597)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาเพราะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนวยการ และมอบหมายงานในกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในยุคที่เปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและเหมาะสม เป็นไปตามบทบาทของผู้บริหารที่ดีจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพราะผู้นำจะมีความสามารถ มีอิทธิพลในการโน้มน้าวใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามที่ตนต้องการ (ทองอินทร์ อุบลชัย, 2556 : 2) การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น อาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ และที่สำคัญประการหนึ่งคือการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งบุคลากรในสถานศึกษานิยมชมชอบผู้บริหาร ที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มากกว่าที่ไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมใดๆเลย การบริหารงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการของสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาและก้าวสู่ความสำเร็จ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานบุคลากรในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกมาร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาดำเนินงานของสถานศึกษา (ไอรินทร์ ดอนแหยม, 2556 : 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการให้คำปรึกษา เข้าใจและเข้าถึงปัญหาของวัยรุ่นในสภาพสังคม ที่มีปัญหาซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรการและจุดเน้นในการส่งเสริมและพัฒนาการแก้ไขปัญหานักเรียน โดยเน้นนักเรียนได้มีโอกาสเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดปัญหาการออกกลางคัน การตั้งครุภในวัยเรียนและการติดสารเสพติดให้ลดน้อยลง โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2563 : 4-5) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน

ให้มีคุณภาพเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศทางภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ 2) ศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่มาจากกรเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 คน 3) เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์

แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน นำมาเป็นข้อมูลในการสร้างเป็นแบบสอบถามในระยะที่ 2 ต่อไป 4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เมื่อได้รับแล้วจึงขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติการเป็นเลิศด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามกรอบแนวคิดทั้ง 5 องค์ประกอบ ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยมีการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) ให้ผู้บริหารที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมฟังเป็นระยะๆ และ 5) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำไปจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำไปตรวจสอบกับบุคคลแวดล้อมของผู้ที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม อีก 3 คน เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล (Data Triangulation) และนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วไปสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณา เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาอีกครั้งมีการดำเนินการร่างแบบยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ นำไปสู่การสร้างแบบสอบถามการวิจัยในระยะที่ 2 2) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจัดส่งแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองและติดต่อบบบยืนยันคืนด้วยตนเอง และผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบยืนยันมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบยืนยันที่ได้รับคืน และ 3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินยืนยันของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วย ร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาใช้ได้

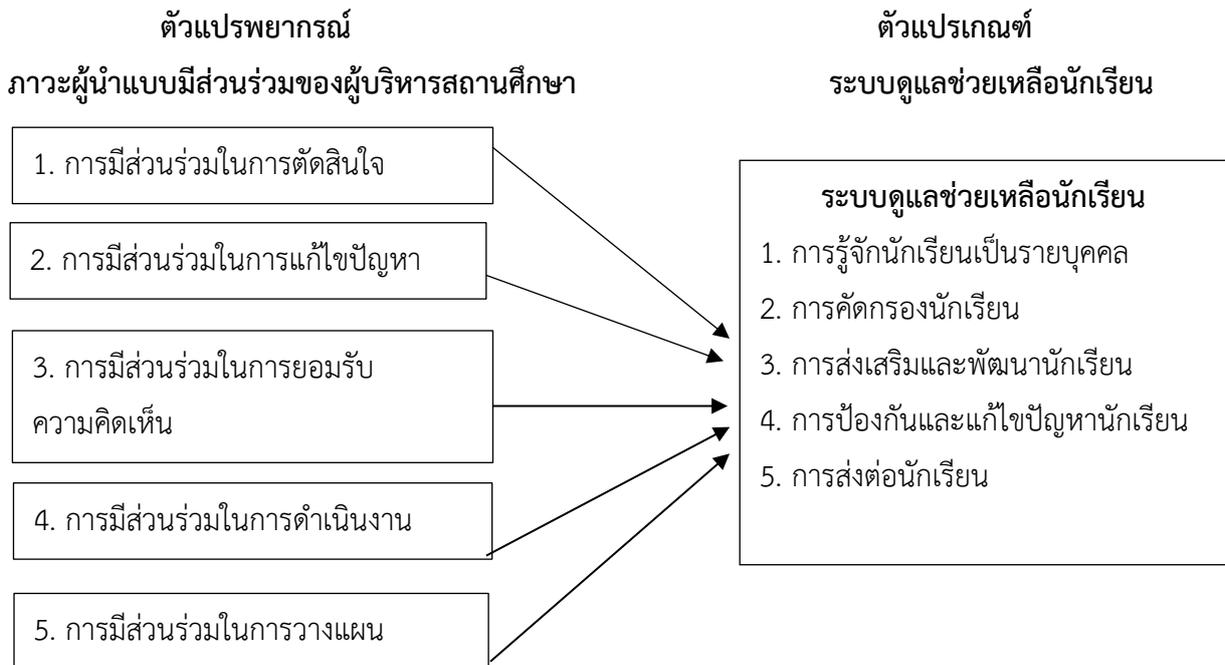
ระยะที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยในระยะที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติการเป็นเลิศด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับ

องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,045 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 302 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามต้องการให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การทำงาน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ตามนิยามของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ และตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ซึ่งข้อคำถามในส่วนนี้ผู้วิจัยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ 3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลำดับขั้นตอน ดังนี้ 3.1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เสนอสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3.2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน และ 3.3) นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาผลการวิจัย 4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 4.1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนโดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 4.2) การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 4.3) การวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และ 4.4) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้เกณฑ์ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ (r) แล้วแปลความหมาย และ 5) วิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด โดยใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อดูว่าตัวแปรพยากรณ์ใดที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วนำตัวแปรนั้นไปสร้างสมการพยากรณ์ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	จำนวนตัวชี้วัด	
	การสังเคราะห์	การศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practices)
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	6 ตัวชี้วัด	ได้ตัวชี้วัดเพิ่มเติม 1 ตัวชี้วัด เป็น 7 ตัวชี้วัด
การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	5 ตัวชี้วัด	ได้ตัวชี้วัดเพิ่มเติม 2 ตัวชี้วัด เป็น 7 ตัวชี้วัด
การมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น	4 ตัวชี้วัด	ไม่ได้ตัวชี้วัดเพิ่มเติม
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	8 ตัวชี้วัด	ได้ตัวชี้วัดเพิ่มเติม 2 ตัวชี้วัด เป็น 10 ตัวชี้วัด
การมีส่วนร่วมในการวางแผน	7 ตัวชี้วัด	ได้ตัวชี้วัดเพิ่มเติม 1 ตัวชี้วัด เป็น 8 ตัวชี้วัด
รวม	30 ตัวชี้วัด	36 ตัวชี้วัด

จากตารางที่ 1 พบว่า มีองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด โดยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 7 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มี 7 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น มี 4 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี 10 ตัวชี้วัด และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มี 8 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอ

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X1)	4.24	0.54	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (X2)	4.25	0.56	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น (X3)	4.30	0.58	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X4)	4.37	0.48	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X5)	4.38	0.49	มาก
โดยรวม (X0)	4.31	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x}=4.31$) โดยด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x}=4.38$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา เป็นด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{x}=4.37$) ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับ ความคิดเห็น ($\bar{x}=4.30$) ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ($\bar{x}=4.25$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=4.24$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y1)	4.31	0.48	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน (Y2)	4.30	0.52	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (Y3)	4.34	0.51	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน (Y4)	4.33	0.52	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน (Y5)	4.32	0.53	มาก
โดยรวม (Y0)	4.32	0.49	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.32$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x}=4.34$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ($\bar{x}=4.33$) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{x}=4.32$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x}=4.31$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x}=4.30$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในการค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

odel	1	2	dj.R ²	.E.est	S	F	ig.
1						4	
. (X ₅)	785	616	615	3070	6	81.50	000* *
2						3	
. (X ₅) (X ₁)	833	693	691	2749	5	37.83	000* *
3						2	
. (X ₅) (X ₁) (X ₃)	851	724	721	2614	4	60.01	000* *
4						2	
. (X ₅) (X ₁) (X ₃) (X ₄)	859	738	734	2551	1	08.79	000* *

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำตัวแปรภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน มาพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่ารูปแบบที่ดีที่สุดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดของตัวพยากรณ์ ที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโดยด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X₅) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X₁) ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น (X₃) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X₄) เป็นตัวแปรพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬที่ดีที่สุด

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .859 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ (R²) = .738 หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 73.80 และมีสัมประสิทธิ์การถดถอย Adj.R² = .734 หรือร้อยละ 73.40

ตารางที่ 5 สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตัวพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		Sig
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	j	S.E.b	β	t	
ค่าคงที่ (a)	.284	.144		1.968	.050*
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X5)			.342	6.863	.000**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X1)	.204	.039	.224	5.227	.000**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น (X3)	.184	.040	.219	4.643	.000**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X4)	.203	.051	.197	3.995	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ทั้ง 4 ด้าน ไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์โดยใช้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นตัวแปรเกณฑ์ ตัวพยากรณ์ที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X5) ด้านการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X1) ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น (X3) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X4) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = .859$) ซึ่งสามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ได้ร้อยละ 73.80 ($R^2 = .738$)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ
 1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด
 2. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด
 3. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น มีจำนวน 4 ตัวชี้วัด
 4. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีจำนวน 10 ตัวชี้วัด
 5. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด
2. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก
3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก
4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กัน
5. สมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ได้อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.80 โดยมีสมการดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = .284 + .341(X_5) + .204(X_1) + .184(X_3) + .203(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .342(X_5) + .224(X_1) + .219(X_3) + .197(X_4)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ และ 36 ตัวชี้วัด ดังนี้ คือ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น มีจำนวน 4 ตัวชี้วัด 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีจำนวน 10 ตัวชี้วัด และ 5) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นกลไกที่มีความสัมพันธ์และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กรทำให้บุคลากร มีความภาคภูมิใจ มีความรัก ความผูกพันภายในองค์กร ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2557 : 26) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมว่ามีการปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ขอความเห็นหรือข้อเสนอแนะและนำความเห็นมาประกอบการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิด วิรัช คุ่มกลาง (2560 : 31-32) ที่กล่าวถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นความสามารถของผู้นำที่จะดึงศักยภาพในตัวของผู้ตามแต่ละคนออกมาใช้ให้มากที่สุด เพื่อความสำเร็จของงาน และสอดคล้องกับแนวคิด ลัดดาวัลย์ สมตน (2561 : 31-32) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมว่าผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แก้ปัญหา ตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้มีการจัดอบรมประชุมสัมมนาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นการปฏิบัติงานเชิงบูรณาการ มีการกระจายอำนาจและบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด มยุรา ศรีสมุทร (2555 : 33) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้นำที่แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ใต้บังคับบัญชา และนำมาพิจารณาในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิด วิโรจน์ สารรัตน์ (2557 : 26) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมว่ามีการปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ขอความเห็นหรือข้อเสนอแนะและนำความเห็นมาประกอบการตัดสินใจ และสอดคล้องกับแนวคิด อรุณ รักธรรม (2558 : 199-204) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ความสามารถของผู้นำในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์กรที่จะเลือกเทคนิควิธีการจัดการอย่างไร เพื่อที่จะทำให้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดในองค์กรนั้นๆ ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

อย่างสูงสุด ความเจริญก้าวหน้าขององค์กรนั้นๆขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำภายในองค์กร ในการที่จะเลือกเทคนิคและวิธีการจัดการในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของตนนั่นเอง

3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่พิมพ์ญาภา นูพิมพ์ (2560 : 17) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และมีทักษะในการดำรงชีวิต ที่ปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิด ศุภร์เกษม ประมูล (2560 : 39) ที่กล่าวถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาของนักเรียน อย่างมีระบบและประสิทธิภาพมีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีเครื่องมือและขั้นตอนการดำเนินงานที่เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับแนวคิด สุนิสมา มาสุข (2560 : 20) ที่กล่าวถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องและบุคลากรภายนอก รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมไทย

4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อาจเป็นเพราะสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุสิ่งแวดลอมและเทคโนโลยี ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วาสนา โพธิ์อ่อน (2559 : 118-119) ได้ศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิชามญชุ์ ม่วงแก้ว (2559 : 68)

ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภร์เกษม ปรงผล (2560 : 103-105) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

5. สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอนเพื่อหาตัวพยากรณ์ พบว่า จากภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ตัวแปรที่ทดสอบแล้ว มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_5) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดเห็น (X_3) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และสามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ได้ร้อยละ 73.80 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวที่ผู้บริหารทุกคนมีอยู่ในตัว ซึ่งเป็นนวัตกรรมการที่จะนำมาซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับแรก

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมากนั้น ควรทำยุทธศาสตร์การอบรมเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นถึงความสำคัญของตัวแปรภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จัดทำโมเดลในการบริหารและแนวคิดการบริหาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยศึกษาผู้บริหารจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.2 ควรพัฒนาตัวแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรศึกษาผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโดยใช้ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลในสมการ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยเชิงการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- ทองอินทร์ อุบลชัย. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธงชัย ทองมา. (2558). การบริหารความเสี่ยงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง: องค์การในยุคโลกาภิวัตน์. สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8 (3), 596-621.
- พิชามญชุ์ ม่วงแก้ว. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิมพ์ญาภา นูพิมพ์. (2560). ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรา ศรีสมุทร. (2555). การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ลัดดาวัลย์ สมทน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วาสนา โพธิ์อ่อน. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิรัช คุ่มกลาง. (2560). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คส์เซ็นเตอร์.
- ศุภกฤษณ์ ประมูล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2563). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. หนองคาย: สำนักงานฯ.
- สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัญชลียา ยอดมัน. (2560). สภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *Journal of Ratchathani Innovative Sociences*. 1 (3), 22-32.

- อรุณ รัชธรรม. (2558). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไอรินทร์ ดอนแหยม. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.